

УДК 159.9

Особливості профілактики вживання алкоголю серед неповнолітніх

Олена Павлівна МАКАРОВА, Дмитро Русланович КРАВЦОВ

Харківський національний університет внутрішніх справ, Україна

E-mail: faynalena@ukr.net

Стаття містить огляд основних причин, наслідків та впливу вживання алкоголю на організм неповнолітніх. Розглядаються пріоритетні напрямки та особливості проведення профілактичної роботи, щодо запобігання вживанню алкогольних напоїв неповнолітніми.

Ключові слова: психологічна профілактика; вживання алкоголю; неповнолітні

Сьогодні в Україні відмічається погіршення ситуації зі станом здоров'я неповнолітніх. Спостерігається збільшення молодих людей, які вживають алкоголь, що негативно впливає на їх фізичне та психологічне здоров'я, відносини в родині та в соціумі [2].

Значна кількість розмаїття алкоголю, так званих «наливайок», виготовлення спиртних напоїв домашнім або кустарним шляхом, незаконна торгівля в кіосках — все це сприяє зростанню споживання алкоголю серед неповнолітніх та молоді. Також причинами такої ситуації є вільний доступ до алкоголю та інших шкідливих речовин (тютюну, наркотиків та ін.).

Розглядаючи алкоголізм неповнолітніх, виділяють декілька факторів:

- а) соціально-психологічний;
- б) психологічний фактор;
- в) фактор особистості неповнолітнього.

Дитина в десятирічному віці наполегливо вчиться, виявляє бажання до розвитку своїх розумових здібностей та своєї індивідуальності. Вона має уявлення, для чого необхідно вчитися, та має здатність до навчання. Якщо до дитини добре відносяться, не сварять, дитині подобається перебування в школі, комфортно та затишно в родині, то їй продовжує подобатись процес навчання, вона відвідує різноманітні гуртки, вільний час проводить з однолітками та з родиною. Але існують фактори, які впливають на

вживання алкоголю неповнолітніми, які живуть в благополучних сім'ях, а саме: соціальні групи, інтерес пізнати нове, спробувати нові відчуття, здатися дорослим серед однолітків.

Діти з групи ризику (неблагополучні сім'ї, неповнолітні чії рідні зловживають алкоголем, батьки-наркомани, неповнолітні, які мають притягнення до кримінальної та адміністративної відповідальності), в такому віці починають розуміти неблагополучність сім'ї, в якій вони живуть і вони починають відчувати себе неповноцінними. Неповнолітні з групи ризику, або як їх ще називають «діти з асоціальною поведінкою», починають вживати алкоголь та приймати інші психотропні речовини. Таким чином вони намагаються отримати задоволення, яке включає в себе: швидке вирішення проблем, завоювання певного статусу чи авторитету серед однолітків, або тимчасове відсторонення від життєвих труднощів.

Традиційні місця проведення дозвілля неповнолітніми — це різноманітні гуртки, спортивні секції, але, на жаль, вони не кожному доступні. Тому неповнолітні для проведення вільного часу обирають занедбані будинки, гаражі, підвали та інші місця, де вони безконтрольні у виборі розваг та полишені самі на себе. Саме в цих місцях вони починають купувати алкоголь, тютюн та інші психотропні речовини.

Алкогольні напої дуже небезпечні та здатні затягувати, збуджувати бажання та потребу вживати ще. З часом малі дози алкоголю непомітно переростають до більших і людина непомітно втягується у пияцтво. Звичайно, вживання алкоголю неповнолітніми не можна порівнювати з хронічним п'яницею, але саме спиртні напої стають причиною деформації особистості та фізичного стану у незрілому організмі неповнолітнього.

Вплив алкоголю на молодий організм, що росте, відмічається в нервових розладах (неповнолітній стає запальним та неврівноваженим); руйнуванні внутрішніх органів (захворювання нирок, печінки, серця та ін.), пошкодженнях головного мозку (відставання в психічному розвитку та зниження успішності в навчанні); деформації особистості. Вживання алкоголю негативно впливає на ще несформовану психіку неповнолітніх, вони дуже піддаються впливу оточуючих, починають протистояти суспільству, знижується здатність контролювати свої вчинки, також алкоголь є стимулятором для вчинення злочинів та правопорушень, неправомірної поведінки: неповнолітній провокує та загострює конфлікти.

Алкоголь, токсикоманія, наркоманія та психоактивні речовини глибоко укорінилися в нашому суспільстві. Віковий поріг девіації серед неповнолітніх значно збільшився, одночасно з цим зростає і кількість правопорушень вчинених ними. Вживання алкоголю підштовхує неповнолітніх на вчинення злочинів та інших правопорушень. При цьому зв'язок алкоголю та злочинної поведінки неповнолітніх в тому, що вони вчиняють злочини та правопорушення з метою отримання спиртного чи коштів [2].

Наразі в Україні існують загальнонаціональні програми, які направлені на розвиток здорового способу життя, зокрема неповнолітніх та молоді, а також програми, які направлені на профілактику алкоголізму серед неповнолітніх.

У вирішенні питань профілактики вживання алкогольних напоїв неповнолітнім розглядають: середовище, в якому він перебуває (фактори ризику та їх нейтралізації) та особистість неповнолітнього (стійкість до несприятливих соціально-психологічних факторів) [3]. На нашу думку, робота з особистістю є найбільш доцільною в сензитивний та кризовий для її розвитку період. Тому якісна профілактична робота забезпечить тверезий спосіб життя серед неповнолітніх.

Значну роль у профілактиці алкоголізму серед неповнолітніх виконує сім'я. Вона виступає з'єднувальним ланцюгом між індивідом та соціумом, також в сім'ї відбувається передача духовних цінностей, національних та сімейних традицій, які передаються з покоління в покоління. Інститут сім'ї формує не тільки соціально важливі якості індивіда, а й властиві їй ціннісні критерії.

Вагомий вклад у профілактичну роботу вносять навчальні заклади. Саме вчителі повинні розвивати вміння вести здоровий спосіб життя, орієнтувати неповнолітніх на майбутнє, на продовження отримання освіти, відповідального ставлення до себе та оточуючих, навчити правильно спілкуватися з однолітками та протистояти негативному впливу з їхнього боку, розвивати дружні стосунки, які здійснюють благотворний вплив та сприяють особистісному зростанню, програмують на правильну поведінку, яка дозволяє впоратися з можливими невдачами та розчаруваннями.

Оскільки провідна діяльність серед неповнолітніх — це гра та навчання, більш ефективним було б проведення в навчальних закладах тренінгових занять та семінарів-тренінгів.

Вживання алкоголю неповнолітніми — це результат слабкої волі особистості, наслідкування негативним прикладам, неналежного виховання та профілактичної роботи. Тому комплексність профілактичних заходів, підвищена відповідальність серед вчителів, батьків та самих неповнолітніх, об'єднання зусиль поліції, громадян та державних органів дадуть позитивні результати у напрямку протидії вживанню алкоголю серед неповнолітніх.

- [1] Гаджихметов А. Причины, наследки й основні заходи профілактики підліткового алкоголізму // Підприємство, господарство і право. — 2009. — Вип. 9 (165). — С. 58–62.
- [2] Ворник Б. Комунікативні техніки зміни поведінки підлітка та молоді. Навчально методичний посібник / Б. Ворник, В. Коломієць, В. Пурік та ін. — К.: ВЦ «День печати», 2008. — 136 с.
- [3] Бухтіарова Т. Організація профілактики правопорушень та застосування програм відновного правосуддя в діяльності кримінальної міліції у справах дітей. Навчальний посібник із взаємодії працівників КМСД з установами та організаціями, які здійснюють профілактику правопорушень серед дітей / Т. Бухтіарова, А. Горова, Р. Коваль, О. Лазаренко та ін. — К.: Український Центр «Порозуміння», 2009. — 70 с.

Особенности профилактики употребления алкоголя среди несовершеннолетних

Елена Павловна МАКАРОВА, Дмитрий Русланович КРАВЦОВ
Харьковский национальный университет внутренних дел, Украина

В статье отображены основные причины, последствия и влияние употребления алкоголя на организм несовершеннолетнего. Рассматриваются приоритетные направления и особенности проведения профилактической работы по предотвращению употребления алкогольных напитков несовершеннолетними.

Ключевые слова: психологическая профилактика; употребление алкоголя; несовершеннолетние

Features of prevention of alcohol abuse by minors

Olena P. MAKAROVA, Dmytro R. KRAVTSOV
Kharkiv National University of Internal Affairs, Ukraine

The article contains the review of the main reasons, consequences and impact of alcohol abuse on the minor's organism. The author deals with the priorities and features of conducting prophylactic work on preventing alcohol abuse by the minors.

Key words: psychoprophylaxis; adolescents; alcohol abuse

Досвід популяризації тверезого способу життя серед дітей та молоді м. Києва

Микола Миколайович НЕСТЕРЕНКО

Київська міська організація товариства тверезості та здоров'я, Україна

E-mail: tvezelist@gmail.com

В доповіді розглядаються форми та методи роботи щодо захисту дітей та молоді в м. Києві від соціально-небезпечних, згубних звичок (тютюнокуріння, алкоголевживання, в т. ч. пива, енергетиків і т. п.). На досвіді Київської міської організації товариства тверезості та здоров'я показано роботу з ранньої профілактики шкідливих звичок серед учнів різних вікових категорій. Зроблено висновок, що для попередження тютюнокуріння, вживання спиртних виробів серед українців, особливо дітей та молоді, потрібно ширше використовувати методи просвітницької роботи в усній, друкованій та наглядній формах, а також проводити заходи на державному, громадському та особистому рівні.

Ключові слова: тверезість; освіта; діти; генофонд

В умовах соціально-економічної і політичної нестабільності в країні, стрімкого зменшення народжуваності і натомість збільшення смертності українців, необхідність в популяризації та утвердженні тверезого способу життя зростає в рази. Адже соціально-небезпечні, згубні шкідливі звички (куріння, вживання алкоголю, в тому числі пива, енергетиків, кальяну, інших наркотиків) підривають здоров'я нації, як фізичне, так і моральне, роблять нас слабкими перед життєвими викликами, завдають величезну шкоду економіці країни, її обороноздатності, знищують перспективу бути розвинуеною і успішною країною. Ось чому сьогодні ми усі разом повинні об'єднати свої зусилля і хоча б певною мірою наблизити шлях до перемоги над алкоголізацією нашого суспільства.

Працівники та активісти Київської міської організації товариства тверезості та здоров'я, враховуючи досвід попередників, за роки своєї діяльності напрацювали практичні форми і методи освітньо-профілактичної роботи серед дітей та молоді щодо формування у них потреби до ведення тверезого способу життя. Деякі